

पंचायती राज

लिंग समभाव पोषक गाव

दूरदृष्टी: लिंग समभाव निर्माण करण्यासाठी, महिला व मुलींना समान संधी व सुरक्षित वातावरण उपलब्ध करून देणे.

लिंग समभाव पोषक गाव

स्थानिक उद्दिष्टे आणि लक्ष्ये

- महिला व मुलीं विरुद्ध होणारे गुन्हे कमी करणे
- सर्व सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रात महिलांच्या सुरक्षिततेची हमी घेणे
- सामाजिक-राजकीय, आर्थिक उपक्रमांमध्ये महिलांचा सहभाग आणि समुदाय-आधारित संस्थांमध्ये सहभाग वाढवणे.
- महिलांना समान रोजगारासाठी समान वेतन देणे

लिंग समभाव पोषक गाव

स्थानिक लक्ष आणि ध्येय

- पाच वर्षांखालील सर्व मुलींना दर्जेदार पौष्टिक आहाराची खात्री करणे.
- महिलांसाठी बँकिंग सेवा सुकर करणे.
- मातामृत्यूचे प्रमाण कमी करणे.
- मुलींची संपूर्ण पटनोंदणी आणि शाळेत उपस्थिती कायम ठेवण्यासाठी पोषक वातावरण तयार करणे

लिंग समभाव पोषक गाव

ग्रामपंचायतीची भूमिका

ग्रामपंचायतीमध्ये महिला सभा आयोजित केल्या जातील याची खात्री करणे

ग्रामसभेत महिलांच्या सहभागास प्रोत्साहन देणे

महिलांसाठी सुरक्षित वातावरणाची खात्री करणे

महिला आणि मुलींमध्ये उत्तम आरोग्याबाबत जागरूकता निर्माण करणे व चांगल्या आरोग्य सुविधा प्रदान करणे

सर्व विकास कार्यक्रमांच्या अंमलबजावणीत महिलांना समानसंधी सुनिश्चित करणे

लिंग समभाव पोषक गाव

ग्रामपंचायतीची भूमिका

गर्भवती महिलांना, पाच वर्षांखालील मुलींना आणि किशोरवयीन मुलींना दर्जेदार पौष्टिक आहार उपलब्ध होईल याची खात्री करणे

सर्व महिलांना परवडणाऱ्या आणि दर्जेदार तांत्रिक आणि व्यावसायिक शिक्षणासाठी समानसंधी उपलब्ध करणे

सर्व मुलीं मोफत, समतुल्य आणि दर्जेदार प्राथमिक आणि माध्यमिक शिक्षण पूर्ण करतील याची खात्री करणे

स्वयं सहाय्यता गटांमध्ये गरीब महिलांची नाव नोंदणी करणे आणि आर्थिक विकासाच्या उपक्रमांसाठी संधी निर्माण करणे

लिंग समभाव पोषक गाव

ग्रामपंचायतीची भूमिका

समान कामासाठी समान
वेतन सुनिश्चित करणे

महिलांच्या विकासासाठी
अर्थसंकल्पात पुरेसा निधी
राखून ठेवणे.

सर्व विकास कार्यक्रमांच्या अंमलबजावणीत महिलांना
समानसंधी उपलब्ध करणे

लिंग समभाव पोषक गाव

ग्राम समित्या बळकट करणे

बालविकास आणि महिला विकासासाठी
ग्राम समित्या कार्यरत करणे

बालविकास/महिला विकासासाठी काम करणाऱ्या स्थानिक
समित्या/संस्था
ग्रामस्तरीय बाल संरक्षण समिती/शाळा व्यवस्थापन समिती/पालक
शिक्षक संघ/माता शिक्षक संघ/अंगणवाडी संनियंत्रण समिती/स्वयं
सहाय्यता गट

लिंगसमभाव पंचायतीतील समावेशक
नियोजनात सहभाग

लिंग समभाव पोषक गाव

अल्प खर्च व विना खर्च उपक्रम

मोफत आरोग्य शिबिराचे आयोजन

स्वयं सहाय्यता गटांना अल्प कर्जासाठी बँकर्सची मोहीम

लिंग समभाव पोषक गाव

विद्यार्थ्यांना पुस्तकांचे मोफत वाटप

अल्प खर्च व विना खर्च उपक्रम

महिला आणि बाल
विकासाच्या विविध
समस्यांवर जनजागृती
शिबिर आयोजित करणे

महिलांसाठी कायदेविषयक
तरतुदीबाबत जनजागृती शिबिराचे
आयोजन

आदिवासी मुलांना पोषक
आहाराचे वाटप करणे

लिंग समभाव पोषक गाव

अल्प खर्च व विना खर्च उपक्रम

स्वच्छ भारत मिशन-
मोहीम

सामाजिक संदेश
भिंतीवर लिहिणे

महिला सभा
आयोजित करणे

लिंग समभाव पोषक गाव

ग्रामपंचायती खालील योजना व संसाधनांचे सहाय्य घेवू शकतील

- राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदा, 2005
- मिशन वात्सल्य
- मिशन शक्ती
- किशोरी शक्ती योजना
- मिशन पोशन २.०
- महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण उपजीविका अभियान-उमेद
- राष्ट्रीय आरोग्य अभियान
- बेटी बचाओ बेटी पढाओ
- समग्र शिक्षा
- प्रधान मंत्री महिला शक्ती केंद्र
- उज्ज्वला
- एक खिडकी योजना
- निर्भया

सत्यमेव जयते

लिंग समभाव पोषक गाव

ग्रामपंचायती खालील योजना व संसाधनांचे सहाय्य घेवू शकतील

- 1098, महिला हेल्पलाइन, स्वाधार गृह
- प्रधानमंत्री मातृ वंदना योजना
- एक छत्री- एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना
- प्रशिक्षण आणि रोजगार कार्यक्रमासाठी समर्थन
- माध्यमिक शिक्षणासाठी मुलींना प्रोत्साहन देण्यासाठी राष्ट्रीय योजना
- प्रगती (तांत्रिक शिक्षण उपक्रमात मुलींच्या प्रगतीसाठी सहाय्य प्रदान करणे)
- एकात्मिक बाल संरक्षण योजना

सत्यमेव जयते

लिंग समभाव पोषक गाव

गावाला मदत करू शकणारे घटक

- अंगणवाडी कार्यकर्ती
- आरोग्य कर्मचारी
- आशा कार्यकर्ती
- मान्यताप्राप्त सामाजिक आरोग्य कार्यकर्ते
- महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण उपजीविका अभियान उमेद - समुह संसाधन व्यक्ती
- साक्षरता स्वयंसेवक
- कृषी, सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम अधिकारी/कर्मचारी - उद्योग मंत्रालय, एकात्मिक बाल विकास सेवा पर्यवेक्षक, महिला आणि बाल विकास विभागाचे अधिकारी व इतर विभागाचे अधिकारी -कर्मचारी
- पोलीस आणि कायदेशीर मदत
- अशासकीय संस्था आणि इतर संस्था
- स्वयं सहाय्यता बचत गट
- ग्रामस्तरीय संघटना जसे पंचायत स्तर आणि क्लस्टर फेडरेशन
- ग्राम शिक्षण समिती
- शिक्षक
- शाळा व्यवस्थापन समित्या
- गाव पातळीवरील बाल संरक्षण समित्या
- ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती

लिंग समभाव पोषक गाव

संनियंत्रण

गरजांचे
विश्लेषण

गावातील
क्षेत्रीय
कर्मचारी व
लोकांचा
सहभाग

नियोजन आणि
अंमलबजावणी

लिंगसमभाव पोषक
गाव आणि
ग्रामपंचायत
विकास आराखडा

जनजागृती
मोहीम

ग्राम समित्यांचे
बळकटीकरण

प्रवेशपुरक
उपक्रम
कमी खर्च- विना
खर्च उपक्रम

लिंग समभाव पोषक गाव

यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः,
यात्रातस्तु न पूज्यन्ते सर्वाः तत्र अपलाः क्रियाः
...धर्मशास्त्र

जिथे स्त्रियांचा सन्मान केला जातो आणि आदर केला जातो, तिथे सर्व प्रकारचे दिव्यत्व आणि विपुलता फुलते,
जिथे महिलांचा आदर केला जात नाही, तिथे सर्व कृतींचे समर्थन केले जात नाही आणि त्या कृती फलदायी ठरत नाहीत.